

HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA KAO SPONA IZMEĐU ISELJENE I DOMOVINSKE HRVATSKE: PRIMJERI ITALIJA, AUSTRIJA I MAĐARSKA

Rebeka MESARIĆ ŽABČIĆ¹

COBISS 1.04

IZVOD

Hrvatska radiotelevizija kao spona između iseljene i domovinske Hrvatske: primjeri Italija, Austrija i Mađarska

Hrvatska radiotelevizija već duže od pedesetak godina emitira programe i emisije na hrvatskom jeziku za hrvatske iseljenike u Europi i svijetu. Svrha ovog priloga je prikazati koja je uloga Hrvatske radiotelevizije i Hrvatskog radija u očuvanju hrvatskog identiteta među hrvatskim iseljeničtvom općenito, a na primjeru Italije, Austrije i Mađarske izdvojiti primjere dobre prakse i teme koje su najviše zastupljene u medijima, a ujedno su najgledanije i najslušanije, te zaključiti na koji će se način u budućnosti pokušati osigurati daljnji mostovi suradnje putem medija između iseljene i domovinske Hrvatske.

KLJUČNE RIJEČI: Austrija, Hrvatska radiotelevizija, hrvatski identitet, hrvatski iseljenici, Italija, Mađarska

ABSTRACT

Croatian Radio and Television as a link between the Diaspora and Homeland Croatia: the examples of Italy, Austria and Hungary

Croatian Radio and Television has broadcast programs and content in Croatian to Croatian emigrants in Europe and around the world for more than fifty years. The purpose of this paper is to show the role of Croatian Radio and Television in the preservation of Croatian identity among Croatian emigrants in general, and the example of Italy, Austria and Hungary to single out examples of good practice and themes that are most represented in the media, including the most popular, and concludes that the way in the future is to try to secure further bridges of cooperation through the media between Croatian emigrants and the Republic of Croatia.

KEY WORDS: Austria, Croatian Radio and Television, Croatian identity, Croatian emigrants, Italy, Hungary

IZVLEČEK

Hrvaška radiotelevizija kot vez med izseljeniško in domovinsko Hrvaško: primeri Italije, Avstrije in Madžarske

Hrvaška radiotelevizija že več kot petdeset let oddaja programe in oddaje v hrvaškem jeziku za hrvaške izseljence v Evropi in po svetu. Namen tega prispevka je prikazati, kakšna je vloga Hrvaške radiotelevizije in Hrvaškega radia pri ohranjanju hrvaške identitete med hrvaškimi izseljenci v splošnem, ter na primerih Italije, Avstrije in Madžarske izluščiti dobre prakse in teme, ki so najbolj zastopane v medijih,

¹ Dr. sc., Viša znanstvena suradnica, Institut za migracije i narodnosti, Trg S. Radića 3, HR-10000 Zagreb, e-mail: rebeka.mesaric@gmail.com; rebeka.mesaric@imin.hr

hkrati pa tudi najbolj gledane in poslušane, ter predvideti, kako bi lahko v prihodnje zgradili nadaljnje mostove sodelovanja po medijih med izseljeniško in domovinsko Hrvaško.

KLJUČNE BESEDE: Avstrija, Hrvaška radiotelevizija, hrvaška identiteta, hrvaški izseljenci, Italija, Madžarska

UVOD

Budući da izvan današnjih granica Republike Hrvatske živi veliki broj hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka i da Republika Hrvatska pripada europskom krugu zemalja s relativno najvećim brojem iseljenika, Hrvatska radiotelevizija i Hrvatski radio više od četrdesetak godina s dva međunarodna programa emitiraju u Europi i šire emisije za Hrvate izvan domovine.

U razvoju svijeta i tehnologije najvažniji izvori informacija su radio i televizija. Hrvatska je među prvim zemljama u srednjoj i istočnoj Europi koja je osnovala radiopostaju; bilo je to 15. svibnja 1926. godine. Televizija se pojavila u Hrvatskoj istoga datuma, a 30 godina kasnije i smatrana je tehnološkim čudom u to vrijeme. "Halo, halo! Ovdje Radio Zagreb!" bile su prve riječi emitirane uživo 15. svibnja 1926. godine, označivši početak radija u Hrvatskoj. Prva slika iz Beča preko Graza i Slovenije stigla je u Zagreb 15. svibnja 1956. godine. Stvaralački duh, osnovno znanje iz radiofonije, minimalne tehničke produkcijske mogućnosti za prenošenje slike i tona, zajedno s odlučnošću koju su pokazali tadašnji zaposlenici Radija Zagreb, u konačnici su doveli do stvaranja Televizije Zagreb. Pioniri televizije oslanjali su se na skromne mogućnosti odašiljača te osnovnu opremu postavljenu u hotelu "Tomislavov dom" na Sljemenu.

Danas je Hrvatska radiotelevizija javna radijska i televizijska ustanova koja se uglavnom financira od pristojbe i promidžbenih poruka te ima vrlo veliki broj radijskih slušatelja i televizijskih gledatelja u preko milijun (radio-televizijskih) domaćinstava. Sjedište Hrvatske radiotelevizije koja objedinjuje: Hrvatski radio, Hrvatsku televiziju i Glazbenu proizvodnju nalazi se u modernom kompleksu zgrada na Prisavlju 3, a sastoji se od sedam regionalnih radiopostaja i pet regionalnih TV centara. Istodobno ima tri nacionalna i sedam regionalnih radijskih programa (kanala), dva zemaljska TV programa i jedan satelitski TV program koji se emitira na hrvatskom jeziku. Od 1997. godine radijski i televizijski programi Hrvatske radiotelevizije također se emitiraju u digitalnoj tehnici preko satelita za cijelu Europu. Dva međunarodna programa "Glas Hrvatske" na radiju i "Slika Hrvatske" na televiziji emitiraju se u cijeloj Europi i šire, posebno u zemljama s velikim brojem hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka kao što su Australija te Sjeverna i Južna Amerika. Glazbena proizvodnja Hrvatske radiotelevizije zajedno sa Simfonijskim orkestrom, Zborom, Big Bandom i Tamburaškim orkestrom imaju važnu ulogu unutar sustava kuće. Dobar prijam radijskog i televizijskog programa (ispitivanja gledatelja/slušatelja) rezultat je kombiniranog sustava prijenosnih mreža i zemaljskih odašiljača potpomognutih raznolikom i sveobuhvatnom suvremenom infrastrukturom. Od siječnja 1993. godine Hrvatska radiotelevizija aktivni je član Europske unije radiotelevizija (EBU), najveće ustanove takve vrste u svijetu. Radio danas bilježi 80-tak godina postojanja, a televizija 50-tak.

METODE RADA I METODOLOŠKE NAPOMENE

Istraživanje se sastojalo od sljedećih radnih zadataka:

1. prikupljanja i analize postojeće relevantne literature i dokumentacije o Hrvatskoj radioteleviziji i Hrvatskom radiju,
2. prikupljanja i analize postojeće relevantne literature o hrvatskom iseljentištvu u izdvojenim zemljama,

3. terenskog istraživanja i posjeta Hrvatskoj radioteleviziji, razgovora s urednicima, novinarima i suradnicima redakcije o iseljeništvu i vanjske politike, i
4. pisanju rada nakon prikupljenih rezultata istraživanja.

Potrebno je napomenuti da do sada o vezi između ovog tipa medija i hrvatskog iseljništva nije objavljen niti jedan znanstveni rad pa se smatra kako bi ovaj rad mogao biti temelj za daljnja istraživanja vezanu uz navedenu problematiku.

PREGLED EMISIJA O HRVATSKOM ISELJENIŠTVU NA HRVATSKOM RADIJU

Na 1. programu Hrvatskog radija, emitira se emisija "Hrvatima izvan domovine"¹ koja se kao takva izvorna emitira u Republici Hrvatskoj i u svijetu jedan puta tjedno, četvrtkom u večernjem terminu od 20–24 sata. Namjenjena je hrvatskim iseljenicima s primarnim ciljem prenošenja vijesti i aktualnosti iz Republike Hrvatske.

Uz emisiju "Hrvati izvan domovine" postoji specijalizirani program "Glas Hrvatske"² kojeg financira proračun Republike Hrvatske, odnosno, Vlada Republike Hrvatske financira kompletan projekt u sustavu Hrvatske radiotelevizije, ali Hrvatska radiotelevizija ga prema van to jest prema korisnicima plasira kao samostalni projekt. Uz predviđeni program, plasiraju se i vijesti s lokalnih radio postaja npr. Radija Splita (što je njihova produkcija), koncerti, šport i slično, a do korisnika se emitira putem kratkog vala i satelita.

Usput se smatra potrebnim spomenuti da na Hrvatskom radiju postoje i specijalizirane emisije za manjine.

Veliki dio emisija s prvog programa Hrvatskog radija emitira se putem kratkog i srednjeg vala, iako postoji i nekoliko vlastitih standardnih frekvencija.

Tematika emisije/a najvećim se dijelom odnosi na iseljništvo, priči/ama o hrvatskoj zajednici, te aktualnostima iz Republike Hrvatske i njihovim zemljama u kojima borave ili žive. Nakon emitiranja uživo i tridesetak odslušanih emisija, može se zaključiti da su to najvećim dijelom tako zvani mozaik emisije koje obuhvaćaju: vijesti, kulturu, šport, gospodarstvo i slično. Emisije funkcioniraju prema aktualnim događajima, prema strukturi i formi nema rubrika, a nastoji se da tijekom emitiranja budu zastupljene sve postojeće aktualnosti iz i o hrvatskim zajednicama koje se taj dan obrađuju.

Prema anketama Hrvatske radiotelevizije iz 2009. godine, ali i svake prethodne godine u razdoblju od deset godina, najbrojniji slušatelji Hrvatskog radija su Hrvati u Austriji, Njemačkoj, Švicarskoj to jest tako zvana klasična Diaspora.

Što se tiče razvoja i širenja emisija o Hrvatskom iseljništvu potrebno je naglasiti kako je do 2000. godine postojala samo jedna emisija za manjine i iseljništvo iz Republike Hrvatke i za Hrvate iz BiH, a od 2000. godine postoji posebna emisija za iseljništvo i posebna emisija za manjine.

Od velikog je značaja činjenica da se slušatelji mogu uživo uključivati u emisiju, budući se emisija imitira uživo zajedno s gostima u studiju, a tematika je vezana uz kulturu, znanost, obrazovanje, državljanstvo, nekretnine, carinsku upravu, životne teme i slično. Najčešće su gosti iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, Ministarstva kulture i Ministarsva znanosti, obrazovanja i športa.

1 Najstarija emisija Hrvatskog radija poznata je bila pod imenom "Našim građanima u svijetu" (danas pod imenom "Hrvatima izvan domovine"), emitira se više od 50 godina, još od vremena bivše Jugoslavije i u početku emitiranja bila je namijenjena gostujućim radnicima tako zvanim gastarbajterima, a danas svim hrvatskim iseljenicima i potomcima iseljenih Hrvata.

2 Program "Glas Hrvatske" emitira se neprekidno 24 sata, što znači da se preuzimaju emisije s 1. programa Hrvatskog radija (prenose se uživo sport i koncerti), te uz vlastitu produkciju i s vijestima na engleskom, njemačkom i španjolskom jeziku (putem kratkog vala) za sve one generacije koje ne govore hrvatski jezik! Danas je djelomično Internet rješio problem informiranosti Hrvata u iseljništvu.

Teme iz područja kulture i znanosti su osobito važne za iseljenike, kao npr. promocije Zbornika, novih knjiga iz Hrvatske matice iseljenika, važni su i zanimljivi znanstvenici hrvatskog podrijetla, pisci i pjesnici iz iseljeničtva. To je najšira emisija što se tiče izbora teme/a, a sluša je se od aktivnih zavičajnih klubova do zainteresiranih pojedinaca. Intelektualcima su znanost, obrazovanje i kultura najzanimljiviji te se kod pripremanja emisije osobito vodi računa i o obrazovnoj strukturi slušatelja.

Po svijetu postoje i tako zvani radio satovi kojih u Europi gotovo i nema, a najvećim dijelom se prakticiraju u prekoceanskim zemljama u SAD-u, Australiji, Južnoj Americi.

U redakciji Hrvatskog radija koja stvara emisije za Hrvate izvan domovine ima pedesetak zaposlenih, a glavna urednica je gđa. Elijana Čandrić. Tijekom razgovora, glavna urednica ističe kako postoji velika sloboda i prostor djelovanja što cijene novinari, suradnici, ali i krajnji korisnici, hrvatski iseljenici.

Smatra se potrebnim istaknuti kako unutar redakcije vanjske politike djelomično djeluje i ekipa novinara redakcije koja se bavi iseljenom Hrvatskom, odnosno, postoje suradnici iz Njemačke, dopisnici iz Europe i svijeta. Koristi se postojeća tako zvana dopisnička mreža s ciljem podizanja kvalitete emisije i priloga, npr. Silvije Tomašević iz Italije, Sendra Poša Đurin iz Beča, Branka Slavica iz SAD-a, Vera Tomašek iz Bruxelles, itd.

Glavna urednica i suradnici jednoglasno se slažu kako su uvjeti za rad idealni, te napominju kako se najvećim dijelom emisije i prilozi rade prema važnosti događaja, o čemu ovisi i minutaža priloga, te zastupljenost događaja, gosta u emisiji i slično.

Što se tiče slušanosti emisije, glavna urednica ističe se kako postoji tzv. efekt dugogodišnjeg termina emisije na Hrvatskom radiju, no ipak najvećim dijelom slušanost zapravo ovisi o aktualnostima i događajima u Republici Hrvatskoj i zbog dugogodišnjeg emitiranja, osobnih poznanstava s novinarima i suradnicima redakcije³, a postoji i određeni senzibilitet prema emisiji od strane iseljenih Hrvata.

EMISIJE O HRVATSKOM ISELJENIŠTVU NA HRVATSKOJ RADIOTELEVIZIJI

Radio je daleko najbrži medij kod prijenosa informacije/a, ali prednost televizije pred radijom je slika koja svjedoči o snimljenoj i dokumentiranoj situaciji i zorno prikazuje događanja te je upravo zbog toga televizija najgledaniji medij.

Na Hrvatskoj televiziji već četrdeset godina postoji jedna ili nekoliko emisija o hrvatskom iseljeničtvu, a s vremenom se mijenjao sadržaj ili forma emisije/a.

Prva emisija prije četrdeset godina pod nazivom "Jugoslavija dobar dan!" bila je namijenjena hrvatskim iseljenicima njemačkog govornog područja, emitirana je bila na Radio televiziji Zagreb, a prikazivala se u svim Republikama bivše Jugoslavije. U to vrijeme, ZDF je emitirao emisije za Njemačku, Austriju, Švicarsku, Lihtenštein, urednici su bili Saša Ivančević, Dragan Balić, Boro Vučković, Branimir Jezić, a voditelj emisije više od trideset godina bio je Drago Čulina.

Uz prethodno spomenutu emisiju, istovremeno je išla i emisija "Mosaïque". Bila je to emisija Trećeg programa francuske televizije, emitirala se osamdesetih godina prošloga stoljeća kao kooperacija s zagrebačke i francuske televizije. Novinar i voditelj emisije Drago Čulina putovao je po različitim mjestima bivše Jugoslavije gdje je radio priloge i reportaže za emisiju koja je išla na francuskom i hrvatskom jeziku. Urednik emisije je bio Branko Jezić, a teme su bile vezane uz hrvatske radnike na privremenom radu u inozemstvu.

Treća emisija tog vremena za iseljenike bila je u Švedskoj pod nazivom "Zdravo-zdravo!". Postigla

³ Novinari i suradnici emisije "Hrvatima izvan domovine" putuju i na veća godišnja okupljanja hrvatske zajednice po europskim gradovima s ciljem podizanja kvalitete emisije i daljnje razvijanja zajedničkih mostova suradnje u budućnosti.

je veliku gledanost među Hrvatima u Švedskoj, a bavila se pitanjima vazanima uz očuvanje hrvatske kulture, jezika, običaja, etničkog i nacionalnog identiteta i slično .

U posljednjih četrnaest godina Hrvatska radiotelevizija emitirala je i emisiju "Dom i svijet" za iseljeničtvo, noviju generaciju migranata i sl., kao i emisiju "Korijeni" koja je s emitiranjem prestala prije tri godine. Emisija "Korijeni" bila je posvećena isključivo autohtonim hrvatskim manjinama u Europi i svijetu gdje Hrvati žive preko 400-ak godina (Italija, Austrija, Mađarska, Slovačka), dok se danas autohtone manjine i iseljeničtvo obrađuju i uređuju zajedno u samo jednoj emisiji Hrvatske radiotelevizije, u "Glasu domovine".

Emisija "Glas domovine" postoji četrnaest godina i za sada je jedina emisija o iseljeničtvu na državnoj televiziji, emitira se trideset minuta jednom tjedno i emitiranje ide uživo u cijeloj Europi iz Republike Hrvatske. Istoga dana emisija se reemitira na satelitu u Sjevernoj Americi i Australiji i to tri puta u jednom danu u terminu iza 20 sati.

Glavni urednici emisije su Zvonko Božinović i Iva Čulina.

Tema/e emisije/a obuhvaćaju hrvatsko iseljeničtvo, hrvatske manjine u Europi, povratnike iz Diaspore, aktualna i sva važna događanja vezana uz hrvatsko iseljeničtvo u Republici Hrvatskoj i izvan domovine, različite tečajeve za iseljenike i slično. Praksa emisije/a "Glas domovine" je prikazivanje dva do tri dokumentarna priloga sa slikom u jednoj emisiji.

Istovremeno, postoji praksa razmjene priloga s mađarskom televizijom iz Pečuha i s austrijskom televizijom iz Gradišća, a postoje emisije i na gradišćanskom jeziku.

Nakon svake emisije "Glas domovine" ažurira se postojeća Internet stranica Hrvatske radiotelevizije (<http://www.hrt.hr/?id=manjine#Hrvati-u-svijetu>), kao i vijesti i kratke crtice iz tog dana emitirane emisije u trajanju od 20-30 sekundi.

IZDVOJENI PRIMJERI REPORTAŽA: ITALIJA, AUSTRIJA, MAĐARSKA

Italija

Budući se Italija prema geografskom smještaju i položaju nalazi relativno blizu Republike Hrvatske, urednici i novinari redakcije "Glas domovine" dva do tri puta godišnje putuju u Italiju i to najčešće u Rim gdje provedu do pet dana s hrvatskim iseljenicima na snimanju reportaža, priloga i dokumentaraca. Najčešće se radi pet reportaža o hrvatskim iseljenicima, reportaže su duže u trajanju od 10–15 minuta.

Od strane Hrvatske radiotelevizije Italija je dobro zastupljena u reportažama, priložima i dokumentarcima, a na svakom terenu ukupno se snima otprilike 75 minuta priloga što označava zavidnu praćenost i zastupljenost u medijima.

Uz spomenuto, s terena postoje i izvješća u trajanju do pet minuta. Značajno mjesto Hrvatima u Italiji pripada i kod uređenja Internet portala Hrvatske radiotelevizije; tri puta tjedno se ažuriraju podatci na Internet portalu na koji se stavljaju dvije reportaže i vijesti iz inozemstva.

Na terenu se snimaju životne priče, pojedinačne i svakodnevne situacije iseljenih Hrvata kao i novosti u hrvatskoj zajednici i hrvatskim društvima u Italiji. Hrvatska su društva ponekad u konfliktu zbog novčanih sredstava koja nisu zadovoljavajuća za sve postojeće i željene potrebe. Smatra se potrebnim istaknuti kako postoje različiti fondovi u mnogim hrvatskim Ministarstvima, no zbog slabe spona između institucija u Republici Hrvatskoj i izvan Republike Hrvatske, suradnja nije na nivou na kojem bi hrvatski iseljenici željeli da bude. Za usporedu može se reći kako postoji nesrazmjer između materijalne i novčane pomoći od strane talijanskih institucija za Talijane koji žive u Republici Hrvatskoj i iseljenih Hrvata u Italiji od strane hrvatskih institucija u Italiji, te se smatra korisnim taj problem riješiti u skorije vrijeme zbog obostrane koristi.

Na državnom programu RAI-u⁴ u Italiji postoji emisija "INSIEME", urednica je gospođa Desa Dujela, a Miljenko Dujela je ujedno redatelj i urednik emisije.

Aktualnosti i život hrvatskih iseljenika zastupljeni su od strane Hrvatske radiotelevizije na području Trsta, Umbrije, Venecije, regije Friuli-Gulia, Milana, Rima, Padove i Moliesa.

Austrija

Austrija se zbog tehničkih pogodnosti izdvaja kao najbolji primjer zastupljenosti i praćenja hrvatskih iseljenika od strane Hrvatske radiotelevizije.

Postavlja se logično pitanje "zašto"? Nekoliko je razloga tome.

1. Hrvati se u Austriji ubrajaju među najstarije iseljenike. Na prostoru Austrije žive više od četrestotinjak godina.
2. Ustav Republike Austrije⁵ jamči i dopušta hrvatskim iseljenicima da mogu imati vlastitu televiziju, zbog očuvanja jezika, kulture, običaja identiteta, itd.
3. Budući na prostoru Republike Austrije Hrvatska radiotelevizija radi i s hrvatskim iseljenicima, ali i s hrvatskim manjinama i jedna i druga spomenuta skupina primaju novčana sredstva za većinu svojih aktivnosti što za posljedicu logično obuhvaća veći spektar raznovrsnih aktivnosti, događanja i događaja, više aktivnosti u društvima, mrežu dopisništva, lokalnu televiziju, itd.
4. U Republici Hrvatskoj većina institucija ima, s obzirom na trenutno teško stanje, sve manje materijalnih sredstava za praćenje i bilježenje svih postojećih i željenih događaja. Postoji osam važnijih događaja godišnje koji se izdvajaju i obavezno prate prilogom ili reportažom, a budući je geografskim smještajem Austrija relativno blizu Hrvatske, urednici i/ili novinari redakcije "Glas domovine" Hrvatske televizije putuju k Hrvatima u Austriju do daljnjega samo na izdvojena važnija događanja.

Potrebno je istaknuti da postoji vrlo odlična suradnja HRT-a kao televizijske kuće i ORF-a⁶, kao i suradnja sa svim postojećim javnim glasilima. Naime, jednom tjedno FTP razmjenom (Internet razmjena), ORF šalje svoje priloge HRT-u, tj. djelatnici redakcije iz Eisenstadta (Željezno) iz Burgenlanda šalju priloge od tridesetak minuta; emisija se zove "Dobar dan Hrvatima", a prilozi dotiču aktualnosti, zbiljanja unutar hrvatske zajednice i sl. Usput, potrebno je spomenuti da emisije takvog tipa i suradnju s matičnom domovinom razvijaju još i Mađari, Česi, Romi i Koruški Slovenci. Emisija za Hrvate emitira se na "starogradišćanskom jeziku" s ciljem slušanja i upoznavanja starog gradišćanskog narječja iz Austrije. U reportažama hrvatski iseljenici govore svojim jezikom, ali postoji i titlovanj književni hrvatski prijevod.

Uz spomenuto, program za dijasporu obogaćuje redakcija u Beču koja najvećim dijelom snima reportaže o hrvatskim iseljenicima, a postoji i redakcija za hrvatske manjine te redakcija emisije "Prizme". Problematika i tematski blokovi su istovremeno i doseljenici i iseljenici bez obzira na status, a najvećim su dijelom u emisijama zastupljeni ekonomski migranti.

Ista redakcija bavi se i tematikom vezanom i uz percepciju stranaca u Austriji; (npr. novinari spomenute redakcije ulaze u stanove i pitaju stanare što misle o novo pridošlim migrantima, kako ih percipiraju, žele li živjeti u njihovoj blizini i sl.). U reportažama takvog tipa javlja se razlika u novinarskom pristupu u temama, postoji žutilo i senzacionalizam što druge redakcije za sada nemaju. Osim toga, novinarka Silvana Meixner bavi se i reportažama o novom valu migranata, migrantskom politikom, Europskom Unijom, što se emitira samo na njemačkom jeziku.

U Europi i šire, ali primarno u Republici Hrvatskoj postoji još jedna emisija pod nazivom "Slika Hrvatske" u produkciji satelitskog programa Hrvatske televizije koja je namjenjena isključivo iseljeničtvu i koja razmatra pitanja o hrvatskom identitetu, hrvatskoj kulturi, hrvatskim običajima i hrvatskom jeziku.

4 RAI – Radiotelevisione Italiana, talijanska državna televizija.

5 <http://www.verfassungen.de/at/verfassungheute.htm>

6 Österreichischer Rundfunk (ORF), to jest (Austrijski krugoval) je austrijska državna televizija.

Važno je naglasiti kako se navedena emisija ne prikazuje na primarnim programima HRT-a (misli se na HRT 1 i HRT 2) već se emitira isključivo na satelitskom programu HRT+.

Mađarska

Urednici i novinari redakcije emisije "Glas domovine" u Mađarsku zbog geografskog smještaja i blizine odlaze do tri puta na godinu s ciljem snimanje priloga, dokumentaraca i reportaža o hrvatskim iseljenicima tako da su i Hrvati u Mađarskoj odlično zastupljeni minutažom na Hrvatskoj televiziji. Istovremeno postoji dobra suradnja između Hrvatske radiotelevizije s Mađarskom televizijom u Pečuhu⁷ tj. s hrvatskom redakcijom u Pečuhu koja tjedno šalje vlastite priloge u trajanju od pola sata. Svi se snimljeni i postojeći prilozi međusobno izmjenjuju i nadopunjuju.

Urednik Hrvatske redakcije u Pečuhu je gospodin Mišo Balaš, gdje surađuje s dvije osobe u stalnom radnom odnosu, mnogim vanjskim suradnicima, novinarima i dopisnicima iz inozemstva.

Najvećim dijelom obrađuje se tematika i problemi migracija, asimilacija/integracija u hrvatskim zajednicama u Mađarskoj, teme vezane uz očuvanje nacionalnog i etničkog identiteta, hrvatske kulture, hrvatskog jezika, životne priče pojedinaca i slično.

ZAKLJUČAK

Svi postojeći mediji oduvijek su imali i imaju veliku moć prilikom prijenosa informacija, a same plasirane informacije značajno utječu na svijest i razmišljanje ljudi koji primaju informacije pa tako i u slučaju Hrvata izvan domovine.

Iz priloga može se općenito zaključiti kako je hrvatsko iseljništvo vrlo dobro praćeno već četrdesetak godina u medijima poput Hrvatskog radija i Hrvatske radiotelevizije u Republici Hrvatskoj. Emisije koje trenutno prate hrvatsko iseljništvo u europskim zemljama i svijetu su: "Glas Hrvatske" na Hrvatskom radiju i "Glas domovine" na Hrvatskoj radioteleviziji.

Hrvatsko iseljništvo u europskim zemljama i svijetu prilozima, dokumentarcima i reportažama isključivo prati državna televizija (HRT), dok privatne televizije do danas nisu imale takav tip i takvu vrstu emisija. U izdvojenim zemljama, Italiji, Austriji i Mađarskoj hrvatsko je iseljništvo odlično zastupljeno u minutaži reportaža, dokumentaraca i priloga, prevenstveno zbog dobre suradnje televizijskih kuća navedenih zemalja s Hrvatskom radiotelevizijom i zbog mogućnosti češćih posjeta izdvojenim zemljama zbog geografskog položaja i blizine Hrvatskoj.

Kroz prizmu hrvatskih iseljenika rade se prilozi o životnim situacijama pojedinaca, na koji način se iseljenici snalaze na raznim životnim poljima u novoj domovini, hrvatskim društvima, klubovima, hrvatskoj zajednici, aktualnostima u matičnoj domovini i slično. U vrijeme Domovinskog rata zabilježena je najveća gledanost i slušanost priloga i emisija. Iz mnogih priloga se isto tako zaključuje kako mlađa generacija hrvatskih iseljenika smatra program dobrim, ali usprkos tome traže više priloga vezanih uz glazbu i glazbenu scenu, sport, stanje u kulturi, a zanimljivo je što traže i promjenu početne najave, špice, tj. cijele početne i završne "ambalaže" koju smatraju zastarjelom.

Zanimljivo je ovom prilikom zaključiti i ukazati na činjenicu vezanu uz transformaciju po pitanju izbora priloga u prošlosti i sadašnjosti, a koja je primjećena tijekom istraživanja i prilikom pregleda građe. Uočeno je kako je u prošlosti Hrvatska radiotelevizija radila priloge s ciljevima i pitanjima zašto mijenjati matičnu domovinu za novu domovinu, dok je priča današnjice obrnutog smjera, što će vjerujem istraživačima biti jedna od daljnjih smjernica i hipoteza novih istraživanja vezanima uz hrvatsko iseljništvo.

⁷ Mađari inzistiraju da Hrvati uvedu Mađarsku redakciju u Osijeku zbog mađarske manjine na prostoru Osiječko-baranjske županije.

Generalno se zaključuje kako emisije Hrvatske radiotelevizije i Hrvatskog radija koje prate hrvatsko iseljništvo u Europi i svijetu najviše rade priloge koji doprinose hrvatskom inozemnom stvaralaštvu, očuvanju hrvatskog identiteta, hrvatske kulture, hrvatskih običaja i hrvatskog jezika, a istovremeno se radi i na mostovima suradnje na raznim poljima između iseljene Hrvatske i Republike Hrvatske.

LITERATURA I IZVORI

http://radiotime.com/station/s_55179/Hrvatski_Radio_Glas_Hrvatske.aspx (17.11.2010.)

http://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvati_u_Mađarskoj (17.11.2010.)

<http://www.ethnic.isig.it/croita.htm> (18.11.2010.)

<http://www.hrt.hr> (12.11.2010.)

<http://www.hrt.hr/index.php?id=radio> (18.11.2010.)

<http://www.a-h-z.at/nova/> (18.11.2010.)

<http://www.hrt.hr/?id=manjine#Hrvati-u-svijetu> (18.11.2010.)

http://kroata.at/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=45&Itemid=283 (18.11.2010.)

Arhiv i dokumentacija Hrvatske radiotelevizije, redakcija Hrvati u svijetu, Prisavlje 3, 10 000 Zagreb.

SUMMARY

CROATIAN RADIO AND TELEVISION AS A LINK BETWEEN THE DIASPORA AND HOMELAND CROATIA: THE EXAMPLES OF ITALY, AUSTRIA AND HUNGARY

Rebeka MESARIĆ ŽABČIĆ

All existing media have always had and have great power in transmitting information, and the information has a significant influence on the awareness and the mindset of people who receive information; this applies as well in the case of Croats living abroad.

It can generally be concluded that the Croatian diaspora has monitored followed the programming very closely for forty years in media such as Croatian Radio and Croatian Television in the Republic of Croatia. Programs that are currently tuned into by Croatian emigrants in Europe and the world include "Voice of Croatia" on Croatian Radio and the "Voice of the Homeland" on Croatian Radio and Television.

The national television station is watched by Croatian emigrants in Europe and worldwide via correspondents, documentaries and news reports, while private television stations do not show these kinds of programs. In countries such as Italy, Austria and Hungary, the Croatian diaspora is represented in stories, documentaries and articles, primarily due to good cooperation of the broadcasters in these countries with Croatian Radio and Television and the possibility of more frequent visits to these countries because of their geographical location and proximity to Croatia.

Through the prism of Croatian immigrants there are programs on individual life situations, how expatriates cope with living in the new country, Croatian companies, clubs, the community, current events in their home country etc. During the Homeland War, the highest viewer and listener ratings were recorded for these programs. Many younger Croatian immigrants consider the programs to be good, despite wanting more content related to music and the music scene, sports, culture, etc., and it is interesting that they want fresher and more modern introductions to the programs as they consider the current ones to be outdated.

It is interesting to note the transformation in terms of the selection of items in the past and present, which is observed in the study and the research material. It was noted that in the past, Croatian Radio and Television radio broadcast with the objective and questions of why change the system for a new

homeland, while the story of our time is to reverse directions, which researchers believe will be one of further guidelines and new research hypotheses related to the Croatian diaspora.

Generally, it is concluded that the broadcasting by Croatian Radio Television and Croatian Radio which was followed by the Croatian diaspora in Europe and which contributed the highest level of operating contributions contribute to the Croatian foreign creativity, the preservation of Croatian identity, Croatian culture, Croatian customs and the Croatian language while working at the bridges of cooperation in various fields between the Croatian diaspora and the Republic of Croatia.